

Leveransklausuler för byggbranschen 2008

Avsedda för upphandling på ABM 07

Ursprungligen utarbetade av Entreprenörföreningen och Industrins Byggmaterialgrupp

Inledning

Ett köpeavtal måste innehålla tydliga och uttömmande regler för avlämnandet av varan. Av reglerna skall framgå parternas respektive skyldigheter avseende transporten samt när risken för varans förstörelse övergår från säljaren till köparen. ABM 07 innehåller inga sådana bestämmelser utöver en uppgiftsskyldighet för säljaren enligt punkt 9. Leveransfrågorna måste därför regleras i det enskilda köpeavtalet.

Ett enkelt sätt att reglera varans avlämnande är att ta in en leveransklausul i köpeavtalet. Den avtalade leveransklausulen måste då ha en för båda parter klar och entydig innebörd.

Köplagen behandlar endast leveransklausulerna "fritt", "levererat" och "fritt levererat". Enligt 7 § tredje stycket innebär dessa klausuler i kombination med viss ort att varan inte anses avlämnad förrän den kommit fram till den angivna orten. Säljaren svarar således för transporten och bär risken för varan tills den avlämnas enligt avtalet.

Vid internationell handel används oftast de av internationella handelskammaren definierade Incoterms. Vid handel med byggvaror inom landet är Incoterms onödigt omfattande. Samtidigt finns det i byggbranschen behov av delvis annan reglering, t.ex. avseende lastning och lossning.

Detta är bakgrunden till utarbetandet av "Leveransklausuler för byggbranschen 2008".

Leveransklausulerna är avsedda för alla typer av byggmaterialleveranser. Genom att klausulerna är allmänt formulerade kan de genom komplettering med ytterligare uppgifter tillämpas även vid t.ex. bulkleveranser.

Allmänna frågor

1. Systematik

Klausulerna är ordnade i två grupper, H och L. Parternas respektive skyldigheter anges för varje klausul efter ett enhetligt system.

H-klausulerna innebär det minsta åtagandet för säljaren genom att han fullgör sitt åtagande genom att avlämna varan på sitt driftställe (fabrik, lager etc. eller på annat av säljaren anvisat ställe), medan köparen står för hela transporten. Eftersom köparen väljer transportsätt bör han särskilt överväga om det finns behov av förpackning utöver vad som följer av 17 § köplagen, se nedan under punkt 7.

Vid L-klausulerna avlämnas varan på av köparen anvisad plats. Denna är vanligen köparens arbetsplats men det kan även vara en mellanstation, t.ex. ett lager eller en terminal. Det är viktigt att leveransplatsen är preciserad och att sättet för avlämnandet är tydligt

angivet. Vid grusleveranser kan t.ex. anges att varan skall lossas i upplag, i ficka eller att det skall spridas från transportfordonet. Det kan ibland vara lämpligt att komplettera en adressuppgift med en förklarande kartsnitt. Om platsen inte kan anges exakt vid avtalslutet ankommer det normalt på köparen att i god tid precisera leveransplatsen. Om köparen inte fullgör en sådan skyldighet får han betala de extrakostnader som därigenom uppkommer och även svara för de risker som uppstår genom underlåtenheten. LIK innebär i förhållande till LLK ett tilläggsåtagande vilket bör specificeras.

ABM 07 kan tillämpas också när säljaren, såsom en del av köpeavtalet, åtagit sig installation eller montering av begränsad omfattning. Om arbetet inte är av sådan begränsad omfattning bör parterna överväga att i stället tillämpa entreprenadbestämmelser t.ex. AB-U 07 eller ABT-U 07.

2. Avlämnande

Begreppet "avlämnande" är ett centralt juridiskt begrepp som kan sammanfattas i följande sats. Det gäller den tidpunkt – då det skall avgöras om godset levererats i rätt tid – då risken för att godset förstörs av våda och den s.k. faran övergår till köparen – då det skall avgöras om fel föreligger i varan.

3. Leveransplats

Varje klausul måste kompletteras med en viss plats/vissa platser för avlämnandet. Platsen/platserna bör anges så exakt som möjligt. Om det vid avtalslutet inte går att ange en exakt leveransplats bör denna preciseras så snart som möjligt.

4. Leveranstid

Om inte annat följer av avtalet avser överenskommen leveranstid den tid när varan avlämnas enligt tillämplig leveransklausul. Är leveranstiden inte exakt bestämd i avtalet får säljaren normalt precisera leveranstidpunkten om det inte framgår att det är i köparens intresse som leveranstiden inte blivit närmare preciserad.

Är leveranstiden bestämd till viss dag eller viss kalendervecka skall leveransen normalt fullgöras inom ordinarie arbetstid.

5. Transportsätt

Leveransklausulerna är avsedda för alla transportsätt. Enligt ABM 07 punkt 9 skall säljaren i god tid före leverans lämna köparen erforderliga uppgifter av betydelse för transport och mottagande av varan. Då säljaren ombesörjer transport skall köparen utan dröjsmål underrätta säljaren om transporten inte kan genomföras på det sätt som säljaren angett.

Omfattningen av säljarens informationsskyldighet enligt ovan blir beroende av vem av parterna som skall svara för transporten av varan. Säljaren skall dock normalt lämna uppgifter om sådana egenskaper hos

varan som har betydelse för transporten. Om säljaren svarar för transporten erfordras även uppgifter för varans mottagande såsom transportsätt, fordonstyp och beräknad lossningstid. Svarar köparen för transporten erfordras bland annat uppgift om lastningsförhållanden.

Köparen kan ha anledning att redan i förfrågan ange särskilda krav vad gäller transporten, t.ex. längd, bredd och höjd på fordon eller största axeltryck.

6. Försäkring

I lagen (1974:610) om inrikes vägtransport anges en viss nivå för omfattningen av fraktförarens ansvar. Denna nivå innebär ett relativt begränsat ansvar. Den i nämnda lag angivna ansvarsnivån skall anses utgöra en miniminivå för försäkringsskyddets omfattning i klausulerna. Avses ett mer omfattande försäkringskydd skall detta anges.

7. Förpackning och märkning

Frågor om förpackning och märkning av varan behandlas inte i leveransklausulerna. Om inte annat följer av avtalet gäller enligt 17 § köplagen att om förpackning behövs för att bevara eller skydda varan skall förpackningen utformas på ett sätt som är vanligt för den aktuella varutypen eller annars är försvarligt.

8. Lossningssätt

För det fall säljaren svarar för transporten men köparen svarar för lossning av varan bör köparen ange hur lossningen kommer att ske, t.ex. med gaffeltruck eller med kran. Det kan också behövas en uppgift om truckens eller kranens kapacitet.

9. Dokumentation

Enligt ABM 07 punkt 18 skall följesedel åtfölja varan.

10. Mottagning och reklamation

Frågor om mottagning och reklamation behandlas inte i leveransklausulerna. Enligt ABM 07 punkt 18 är mottagningskontrollen för varor som levereras till en entreprenad uppdelad i två – eller om man så vill – tre steg. En första kontroll när varan överlämnas till köparen och en andra efter avemballering och före montage. Kontrollen fullföljs därefter normalt genom slutbesiktning. Syftet med den första kontrollen är att fastställa om leveransen motsvarar de uppgifter som anges på följesedel/fraktsedel samt kontrollera varan avseende utifrån synliga fel. Den andra kontrollen syftar till att efter avemballering kontrollera varan beträffande då synliga skador och uppenbara fel.

Fel som märks eller borde märkts vid den första mottagningskontrollen måste enligt ABM 07 punkt 19 reklameras inom en vecka efter det att varan överlämnades till köparen. Om felet kan antas ha uppkommit under transport skall felet dessutom omedelbart anmälas till fraktföraren. En sådan anmälan behövs inte om säljaren utför transporten med eget transportfordon. Det skall noteras att transportören ofta är inhyrd även om fordonet är märkt med säljarens namn. Används en självständig transportör kvitteras varan regelmässigt på särskild fraktsedel.

11. Betalning

Leveransklausulerna reglerar inte frågor om betalning. Enligt ABM 07 punkt 30 i skall faktura betalas inom 30 dagar efter fakturans mottagande.

12. Handel genom EDI

För alla klausulerna gäller att ett elektroniskt meddelande kan ersätta dokument om parterna träffat avtal om sådan kommunikation.

13. Tillämpning av klausulerna

Dessa leveransklausuler blir tillämpliga genom en uttrycklig hänvisning i det enskilda köpeavtalet, t. ex. "LOK, Kungsgatan 46, Stockholm, "Leveransklausuler för Byggbranschen 2008".

HOS

Hämtat Olastat Säljaren

A. Leverans/Mottagande

Säljaren skall ställa varan till köparens förfogande på angiven plats vid överenskommen tidpunkt eller inom fastställd tidsperiod.

Köparen skall ta emot varan så snart den ställts till hans förfogande.

B. Lastning/Lossning

Köparen svarar för lastning och lossning av varan.

C. Transport/Försäkring

Köparen svarar för hela transporten av varan samt för eventuell försäkring.

D. Information

Utöver vad som framgår av ABM 07 punkt 9 skall säljaren underrätta köparen om när och var varan ställs till köparens förfogande. Om underrättelsen innebär att tidpunkten preciseras i förhållande till avtalet skall informationen lämnas i så god tid att köparen har rimlig möjlighet att ombesörja transporten.

Om köparen har rätt att bestämma tid eller plats för avlämnande skall han i god tid lämna erforderlig information härom.

E. Riskövergång

Risken för att varan skadas eller förloras övergår på köparen då varan ställts till hans förfogande enligt A. Risken övergår dock på köparen vid utgången av avtalad tidsperiod för leverans om han underlåtit att lämna erforderlig information enligt D, förutsatt att varan blivit tydligt avskild eller på annat sätt identifierats som den avtalade varan.

F. Kostnader

Säljaren skall betala alla kostnader för varan till den tidpunkt då varan ställts till köparens förfogande enligt A, och köparen skall betala alla kostnader för varan från denna tidpunkt. Köparen skall betala alla tilläggskostnader som uppkommit genom att han underlåtit att lämna erforderlig information enligt D, förutsatt att varan blivit tydligt avskild eller på annat sätt identifierats som den avtalade varan.

HLS

Hämtat Lastat Säljaren

A. Leverans/Mottagande

Säljaren skall avlämna varan till köparen på angiven plats vid överenskommen tidpunkt eller inom fastställd tidsperiod. Avlämnandet är fullgjort först när varan är lastad på det transportfordon som köparen tillhandahållit. Köparen skall ta emot varan enligt ovan.

B. Lastning/Lossning

Säljaren svarar för lastning av varan. Köparen svarar för lossning.

C. Transport/Försäkring

Köparen svarar för hela transporten av varan samt för eventuell försäkring.

D. Information

Utöver vad som framgår av ABM 07 punkt 9 skall säljaren underrätta köparen om när och var varan avlämnas till köparen. Om underrättelsen innebär att tidpunkten preciseras i förhållande till avtalet skall informationen lämnas i så god tid att köparen har rimlig möjlighet att ombesörja transporten.

Om köparen har rätt att bestämma tid eller plats för avlämnandet skall han i god tid lämna erforderlig information härom.

E. Riskövergång

Risken för att varan skadas eller förloras övergår på köparen då varan avlämnats enligt A. För det fall varan inte kan avlämnas enligt avtalet beroende på att köparen inte tillhandahållit transportfordon eller inte lämnat erforderlig information enligt D övergår risken vid utgången av avtalad tidsperiod för leverans, förutsatt att varan blivit tydligt avskild eller på annat sätt identifierats som den avtalade varan.

F. Kostnader

Säljaren skall betala alla kostnader för varan till den tidpunkt då varan avlämnats enligt A, och köparen skall betala alla kostnader från denna tidpunkt. Köparen skall betala alla tilläggskostnader som uppkommit genom att han underlåtit att lämna erforderlig information enligt D, förutsatt att varan blivit tydligt avskild eller på annat sätt identifierats som den avtalade varan.

LOK

Levererat Olossat Köparen

A. Leverans/Mottagande

Säljaren skall ställa varan till köparens förfogande på angiven plats vid överenskommen tidpunkt eller inom fastställd tidsperiod.

Köparen skall ta emot varan så snart den ställs till hans förfogande.

B. Lastning/Lossning

Säljaren svarar för lastning av varan. Köparen svarar för lossning.

C. Transport/Försäkring

Säljaren svarar för transport av varan till angiven plats.

Om inte annat avtalats är säljaren inte skyldig att teckna försäkring.

D. Information

Utöver vad som framgår av ABM 07 punkt 9 skall säljaren underrätta köparen om när varan ställs till köparens förfogande. Om köparen har rätt att bestämma tid eller plats för avlämnande skall han lämna erforderlig information härom.

E. Riskövergång

Risken för att varan skadas eller förloras övergår på köparen då varan ställs till hans förfogande enligt A. Risken övergår dock på köparen vid utgången av avtalad tidsperiod för leverans om han underlåtit att lämna erforderlig information enligt D, förutsatt att varan blivit tydligt avskild eller på annat sätt identifierats som den avtalade varan.

F. Kostnader

Säljaren skall betala alla kostnader för varan fram till den tidpunkt då varan ställs till köparens förfogande enligt A, och köparen skall betala alla kostnader för varan från denna tidpunkt. Köparen skall betala alla tilläggskostnader som uppkommit genom att han underlåtit att lämna erforderlig information enligt D, förutsatt att varan blivit tydligt avskild eller på annat sätt identifierats som den avtalade varan.

LLK

Levererat Lossat Köparen

A. Leverans/Mottagande

Säljaren skall avlämna varan till köparen på angiven plats vid överenskommen tidpunkt eller inom fastställd tidsperiod. Avlämnandet är fullgjort först när varan är lossad. Lossningen omfattar varans förflyttning från transportfordonet till plats inom räckvidd för transportfordonets lossningsutrustning. Om transportfordonet saknar lossningsutrustning avses en plats, omedelbart bredvid transportfordonet. Köparen skall ta emot varan enligt ovan.

B. Lastning/Lossning

Säljaren svarar för lastning och lossning av varan.

C. Transport/Försäkring

Säljaren svarar för transport av varan till angiven plats.

Om inte annat avtalats är säljaren inte skyldig att teckna försäkring.

D. Information

Utöver vad som framgår av ABM 07 punkt 9 skall säljaren underrätta köparen om när varan avlämnas till köparen. Om köparen har rätt att bestämma tid och plats för avlämnandet skall han lämna erforderlig information härom.

E. Riskövergång

Risken för att varan skadas eller förloras övergår på köparen då varan avlämnats enligt A. För det fall varan inte kan avlämnas enligt avtalet beroende på att köparen inte tagit emot varan eller inte lämnat erforderlig information härom.

derlig information enligt D övergår risken vid utgången av avtalad tidsperiod för leverans, förutsatt att varan då blivit tydligt avskild eller på annat sätt identifierats som den avtalade varan.

F. Kostnader

Säljaren skall betala alla kostnader för varan till den tidpunkt då varan avlämnats enligt A, och köparen skall betala alla kostnader från denna tidpunkt. Köparen skall betala alla tilläggskostnader som uppkommit genom att han underlåtit att lämna erforderlig information enligt D, förutsatt att varan blivit tydligt avskild eller på annat sätt identifierats som den avtalade varan.

LIK

Levererat Inburet Köparen

A. Leverans/Mottagande

Säljaren skall avlämna varan till köparen på angiven plats vid överenskommen tidpunkt eller inom fastställd tidsperiod. Avlämnandet är fullgjort först när varan är inburen eller på annat sätt inlevererad till angiven plats. Köparen skall ta emot varan enligt ovan.

B. Lastning/Lossning

Säljaren svarar för lastning och lossning av varan.

C. Transport/Försäkring

Säljaren svarar för transport av varan till angiven plats. Om inte annat avtalats är säljaren inte skyldig att teckna försäkring.

D. Information

Utöver vad som framgår av ABM 07 punkt 9 skall säljaren underrätta köparen om när varan avlämnas till köparen. Om köparen har rätt att bestämma tid och plats för avlämnandet skall han lämna erforderlig information härom.

E. Riskövergång

Risken för att varan skadas eller förloras övergår på köparen då varan avlämnats enligt A. För det fall varan inte kan avlämnas enligt avtalet beroende på att köparen inte tagit emot varan eller inte lämnat erforderlig information enligt D övergår risken vid utgången av avtalad tidsperiod för leverans, förutsatt att varan då blivit tydligt avskild eller på annat sätt identifierats som den avtalade varan.

F. Kostnader

Säljaren skall betala alla kostnader för varan till den tidpunkt då varan avlämnats enligt A, och köparen skall betala alla kostnader från denna tidpunkt. Köparen skall betala alla tilläggskostnader som uppkommit genom att han underlåtit att lämna erforderlig information enligt D, förutsatt att varan blivit tydligt avskild eller på annat sätt identifierats som den avtalade varan.

Särskilda tillägg till L-klausulerna

ID06

Som ett led i kampen mot svartarbete har inom byggbranschen antagits allmänna bestämmelser, ID06, om förannmälan, legitimationsplikt och närvaroredovisning på byggarbetsplatser. Om ID06 gäller mellan köparen och dennes beställare bör ID06 även åberopas i avtalet mellan köparen och säljaren samt i förekommande fall mellan säljaren och dennes transportör. Enligt ID06 skall person bära namnbricka med uppgift om bärarens namn och arbetsgivare samt ha legitimation tillgänglig. Därutöver ställs krav på förannmälan och närvaroredovisning (ID06 punkt 2 och 3). Detta gäller dock inte om lastning och lossning skall ske under kortare tid på särskilt angiven plats (ID06 punkt 4). Detta får främst betydelse om säljaren skall bära in varan ("LIK") eftersom det då kan vara oklart om leveransen omfattas av undantaget i ID06 punkt 4. För att klargöra detta kan något av nedanstående tillägg åberopas.

Beteckningen "ID06 – På särskilt angiven plats på arbetsstället" efter åberopad L-klausul (exempelvis "LIK/ID06 - På särskilt angiven plats på arbetsstället") innebär att ID06 gäller utan ändringar och tillägg samt att undantaget i ID06 punkt 4 är tillämpligt på leveransen. Härav följer att person som levererar varan inte behöver förannmälas eller antecknas i närvaroförteckning. Sådan person skall dock bära synlig bricka med uppgift om bärarens namn och arbetsgivare. Om brickan inte utgör giltig legitimation, skall personen även ha sådan tillgänglig. Enligt ID06 har uppdragsgivaren och den som för närvaroförteckningen rätt att avvisa personer som inte förannmäls eller saknar legitimation.

Beteckningen "ID06 (dock minus punkt 4)" efter åberopad L-klausul (exempelvis "LIK/ID06 (dock minus punkt 4)") innebär att person som levererar varan måste förannmälas och att denne skall antecknas i närvaroförteckning. Sådan person måste också bära synlig bricka med uppgift om bärarens namn och arbetsgivare. Om brickan inte utgör giltig legitimation, skall personen även ha sådan tillgänglig. Enligt ID06 har uppdragsgivaren och den som för närvaroförteckningen rätt att avvisa personer som inte förannmäls eller saknar legitimation.

KBT

Köparen Betalar Transporten

Om en L-klausul tillämpas, dvs. "LOK", "LLK" eller "LIK", avlämnas varan på av köparen anvisad plats. Säljaren svarar dels för transport av varan till angiven plats, dels för alla kostnader för varan fram till den tidpunkt då varan ställs till köparens förfogande enligt vad som anges under rubriken "C. Transport/Försäkring" i respektive L-klausul. Vid vissa köp förekommer det att köparen, trots att en L-klausul åberopats, övertar säljarens betalningsansvar gentemot den fristående transportören. Detta markeras genom tillägget "KBT", exempelvis "LOK/KBT". Beteckningen "KBT" efter åberopad L-klausul innebär endast att köparen övertar säljarens betalningsansvar gentemot transportören. I övrigt kvarstår säljarens ansvar enligt åberopad L-klausul.